

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง พระราชอัจฉริยภาพทางด้านดนตรี
เรียบเรียง นางสาวบุณทริก เขมาชีวะ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ
สำนักวิชาการ
ออกอากาศ เมษายน ๒๕๖๐

พระราชอัจฉริยภาพด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นที่ประจักษ์ชัดต่อประชาชนชาวไทยมายาวนานตลอดระยะเวลาหลายปีที่ทรงครองราชย์ ผ่านบทเพลงจำนวนมากที่ทรงพระราชนิพนธ์ ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบและตราตรึงอยู่ในความทรงจำของคนหลายรุ่นหลายสมัย ประกอบกับที่มีการนำหลายบทเพลงกลับมาเรียบเรียงดนตรีและทำนองใหม่ โดยศิลปินต่างๆ ทั้งรุ่นเก่าและรุ่นปัจจุบัน เพลงพระราชนิพนธ์จึงอยู่ในความรับรู้ของคนไทยมาตลอดมิได้ขาดสาย แต่สิ่งที่ท่านทรงแสดงให้เห็นผ่านบทเพลงต่าง ๆ นั้น ไม่ได้มีเพียงความไพเราะของท่วงทำนองหรือคำร้อง แต่เป็นพระราชอัจฉริยภาพทางด้านดนตรี ที่ทรงพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถในการประพันธ์และการบรรเลง ทั้งยังทรงเข้าใจศาสตร์ของดนตรีที่มีผลต่อจิตใจมนุษย์ และทรงใช้ดนตรีเพื่อให้ความจริงใจแก่ผู้คน ให้กำลังใจในยามท้อแท้ และยังทรงใช้เป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ของคนอีกด้วย เรียกได้ว่า แม้แต่การทรงดนตรีของท่านก็กลายเป็นพระราชกรณียกิจที่ทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงสนพระราชหฤทัยในการดนตรีมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงเล่นดนตรีกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ มาตลอด และทรงศึกษาและฝึกฝนวิชาการดนตรีแบบคลาสสิกเป็นพื้นฐานนานกว่า ๒ ปี โดยทรงเลือกเล่นแซ็กโซโฟนและคลาริเน็ต ต่อมาจึงเริ่มฝึกดนตรีแจ๊ส โดยทรงหัดเป่าแซ็กโซโฟน ทรงฝึกฝนพระองค์จนมีทักษะทางดนตรีระดับสูง และยังสามารถเป่าแซ็กโซโฟนและคลาริเน็ต ได้ต่อบททางดนตรีกับนักดนตรีแจ๊สที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น Benny Goodman (เบนนี่ กู๊ดแมน) และ Stan Getz (สแตน เก็ตส์) ได้อย่างคล่องแคล่วทัดเทียมกัน

อาจกล่าวได้ว่าพระปรีชาสามารถทางดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชปรากฏเด่นชัดที่สุดผ่านการพระราชนิพนธ์เพลง ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๔๘ บทเพลง พระองค์ทรงเริ่มพระราชนิพนธ์เพลงเมื่อมีพระชนมพรรษาได้เพียง ๑๘ พรรษา ขณะยังทรงเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช โดยทรงพระราชนิพนธ์เพลง “แสงเทียน” ซึ่งเป็นเพลงแนวบลูส์ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ และเพลงต่างๆ ที่ทรงพระราชนิพนธ์ มีผู้เชี่ยวชาญได้เคยวิเคราะห์ไว้ว่ามีทั้งรูปแบบที่ง่ายและซับซ้อน ทั้งยังมีความหลากหลาย โดยศาสตราจารย์ Ted Pease ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประพันธ์เพลงแจ๊สแห่ง Berklee College of Music ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวชื่นชมความหลากหลายของเพลงพระราชนิพนธ์ไว้ และได้ยกตัวอย่าง เช่น เพลง "Never Mind the Hungry Men's Blues" ซึ่งเป็นลักษณะ Swing Composition ที่เข้าลักษณะแจ๊สคลาสสิก ส่วนเพลงพระราชนิพนธ์วอลซ์ "A

Love Story” จะมีท่วงทำนองที่ทำให้เกิดความรู้สึกซึ่ง อบอุ่นใจ นอกจากนี้ พระองค์ยังได้ทรงพระราชนิพนธ์ เพลงแนวคลาสสิกประกอบการแสดง ได้แก่เพลงพระราชนิพนธ์ชุด “มโนราห์” (Kinari Suite) ที่บรรเลงประกอบการแสดงบัลเลต์ ทั้งยังมีเพลงแนวดิ๊กซีแลนด์แจ๊สที่ทำนองสนุกสนาน เช่น “ศุภรัศมีลักษณ์” และ “Oh I Say” และเพลงแนวมาร์ชปลุกใจสำหรับสถาบันทหาร เช่นเพลง “เราสู้” อีกด้วย

พระราชอัจฉริยภาพและความเข้าพระทัยอันลึกซึ้งในดนตรี สะท้อนให้เห็นผ่านการที่ทรงใช้ดนตรีในโอกาสต่างๆอย่างเหมาะสม เช่น ทรงพระราชนิพนธ์เพลงทำนองสนุกสนานสำหรับบรรเลงในงานรื่นเริง ทรงพระราชนิพนธ์เพลงมาร์ช เพื่อปลุกใจและสร้างขวัญกำลังใจ ทรงพระราชนิพนธ์เพลง “ยิ้มสู้” เพื่อเป็นการปลอบขวัญ และให้กำลังใจผู้พิการทางสายตา นอกจากนี้ ยังทรงใช้ดนตรีเป็นสื่อในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี อาทิ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเล่นดนตรีกับนักศึกษาในงาน “วันทรงดนตรี” ตามมหาวิทยาลัยต่างๆ สร้างความผูกพันระหว่าง นิสิต นักศึกษากับสถาบันพระมหากษัตริย์ ครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือนนครนิวยอร์ก ก็ได้ทรงเครื่องเป่าร่วมกับ นักดนตรีชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงระดับโลก และยังได้ร่วมทรงดนตรีกับสมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ เมื่อครั้งเสด็จ ฯ เยือนสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงมนิลา ยังความประทับใจแก่ชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ในคราวที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐออสเตรเลียอย่างเป็นทางการ วงดนตรีออเคสตราของเวียนนา ได้อัญเชิญบทเพลงพระราชนิพนธ์ ออกบรรเลง ณ คอนเสิร์ตฮอลล์ กรุงเวียนนา ซึ่งเป็นเมืองดนตรีของโลก และผู้ฟังได้แสดงความชื่นชมบทเพลงพระราชนิพนธ์เป็นอย่างมาก จากนั้นเพียง ๒ วัน สถาบันการดนตรีและ ศิลปะการแสดงแห่งกรุงเวียนนา ได้ทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรเกียรติคุณชั้นสูงแด่พระองค์ท่าน ให้ทรงดำรง ตำแหน่งสมาชิกกิตติมศักดิ์และได้จารึกพระปรมาภิไธยลงบนแผ่นหินสลักของสถาบัน นับเป็นชาวเอเชียพระองค์ แรกที่ทรงเป็นสมาชิกของสถาบันนี้ และที่จะลืมไปเสียมิได้เลย คือ ‘สถานีวิทย อ.ส.’ ที่พระองค์ทรงตั้งขึ้นที่พระที่นั่งอัมพรสถาน ทรงใช้สถานีวิทยเป็นสื่อกลางให้ความบันเทิงและสาระประโยชน์ข่าวสารต่างๆ แก่ประชาชน โดยมี วงลายคราม ซึ่งเป็นวงดนตรีส่วนพระองค์ บรรเลงดนตรีส่งกระจายเสียงทางคลื่นนี้เป็นประจำทุกวันศุกร์ และยัง ทรงเป็นองค์บรมราชูปถัมภ์ทางดนตรี ในการอนุรักษ์ และสืบสานดนตรีในประเทศไทยอีกด้วย

พระองค์ท่านเคยได้ตรัสถึงความสำคัญของดนตรี และหน้าที่ของนักดนตรีไว้ดังนี้

“...การดนตรีนี้จึงมีความสำคัญสำหรับประเทศชาติ สำหรับสังคม ถ้าทำดีๆ ก็ทำให้คนเขามีกำลังใจที่จะ ปฏิบัติงานการ ก็เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ให้ความบันเทิง ทำให้คนที่กำลังท้อใจ มีกำลังใจขึ้นมาได้ ... จึงพูดได้เท่ากับ ท่านทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการดนตรีในรูปการณ์ต่างๆ ว่ามีนัยสำคัญ และต้องทำให้ถูกต้อง ต้องทำให้ดี ทั้งถูกต้อง ในทางหลักวิชาของการดนตรีอย่างหนึ่ง และก็ต้องตามหลักวิชาของผู้ที่มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ... เพราะก็อย่างที่กล่าวไว้ว่า เพลงนี้มันเกิดความรู้สึกในของตัวเองได้ ความปิติในผู้อื่นได้ เกิดความดีได้ เกิดความเสีย ก็ได้ ฉะนั้นก็ต้องมีความระมัดระวังให้ดี”

การทรงดนตรีของพระองค์ท่านได้แสดงให้เห็นพระราชปณิธานนั้นอย่างชัดเจน ท่านทรงเข้าพระราช ฤทัยอย่างลึกซึ้งในความสำคัญและอิทธิพลของดนตรี และทรงปฏิบัติพระองค์เป็นนักดนตรีตัวอย่างชั้นเลิศ ที่ คำนึงถึงความสำคัญของดนตรีต่อสังคมมาโดยตลอด ทรงสร้างความปิติสุขให้กับพสกนิกร และได้ทรงมอบบทเพลง

อันไพเราะไว้มากมาย ให้แก่คนรุ่นหลังได้รำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณและพระราชจริยวัตรอันงดงามที่จะตราตรึง
จิตใจชาวไทยตราบนานเท่านาน

บรรณานุกรม

- โรงเรียนจิตรลดา. (๒๕๔๐). **ธ สถิตในดวงใจนิรันดร์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- หอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙. (ม.ป.ป.). **พระอัจฉริยภาพทางดนตรีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. สืบค้น ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ จาก <https://goo.gl/KmvOiT>
- อนันต์ ลือประดิษฐ์. (๒๕๖๐). **ราชันย์แห่งแจ๊ส King of Jazz**. สืบค้น ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ จาก <https://goo.gl/rlczQD>